

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/191/2021
Identifikačné číslo spisu:	6718204479
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6718204479.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobcu I. L., narodeného H., bytom P., právne zastúpeného: Lexpert s. r. o. v likvidácii, advokátska kancelária so sídlom Banská Bystrica, Javornícka 3, IČO: 45 976 856, v mene ktorej koná ako likvidátor a ustanovený zástupca JUDr. Juraj Takáč, PhD., advokát, so sídlom Banská Bystrica, Horná 51, IČO: 42 301 688, proti žalovanému SVB B. Nemcovej I., so sídlom Sliač, B. Nemcovej 658/13, IČO: 42 194 504, právne zastúpenému Ulianko & partners, s. r. o., so sídlom Zvolen, Nám. SNP 37, IČO: 36 856 517, o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy a o určenie neplatnosti dohody o urovnaní, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 17C/25/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. decembra 2020 sp. zn. 14Co/38/2020, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a .

II. Žalovanému priznáva náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“, alebo „okresný súd“) rozsudkom z 5. novembra 2019 č. k. 17C/25/2018-276 výrokom I. zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia - neplatnosti rozhodcovskej zmluvy (doložky) obsiahnutej v čl. III bode 3 Dohody o urovnaní uzatvorenej dňa 28. apríla 2014 medzi žalobcom a žalovaným (ďalej aj ako „zmluva“) a - neplatnosti Dohody o urovnaní uzatvorenej dňa 28. apríla 2014 medzi žalobcom a žalovaným (ďalej aj ako „dohoda“).

Výrokom II. žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 100 %.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že v konaní sa vyskytla pochybnosť o tom, či bol žalovaný riadne v dohode označený, nakoľko v Registri spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov je evidovaný ako „SVB B. Nemcovej I“, pričom v uvedenej dohode bol označený ako „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“. Keďže na oboch uvedených listinách boli zhodne uvedené identifikačné čísla ako aj adresy, podľa súdu prvej inštancie bola takto špecifikovaná strana

dohody bez pochybností určiteľná, teda bola označená riadne a bola totožná so žalovaným v predmetnom konaní.

3. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že určenie právnej skutočnosti je spôsobilým predmetom žaloby podľa § 137 písm. d) CSP iba vtedy, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Súd takýto osobitný predpis však neidentifikoval a tvrdenie žalobcu o tom, že túto žalobu podáva podľa Sadzobníka, ktorý je prílohou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, a to jej položky č. 3 písm. c), stanovujúcej sadzbu súdneho poplatku za žalobu o neplatnosti rozhodcovskej zmluvy a o zrušení rozhodcovského rozhodnutia vydaného rozhodcom vo výške 331,50 eur, nepovažoval za relevantnú, nakoľko to, že zákon o súdnych poplatkoch stanovuje sadzbu súdneho poplatku za istý typ žaloby, nemôže byť dostatočným právnym základom na odôvodnenie podania žaloby tohto typu, tým skôr, že táto položka je obsahom uvedeného Sadzobníka už od platnosti a účinnosti zákona o súdnych poplatkoch, ktorý nadobudol účinnosť dňa 17. marca 1992 zverejnením v Zbierke zákonov SR. V tom čase však bol účinný iný procesný predpis, a to zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok, ktorý žalovanie určenia právnych skutočností, a tým aj neplatnosti právnych úkonov umožňoval, ak mal na tom žalobca naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c) cit. zákona).

Žalobca mal zákonnú možnosť zvrátiť účinky rozhodcovského rozsudku, a to podaním žaloby o neplatnosť rozhodcovského rozsudku podľa § 40 a nasl. zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, takto podanú žalobu však vzal späť a konanie o nej bolo zastavené. Nakoľko súd nezistil, že by osobitný právny predpis umožňoval podanie žaloby o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy (doložky) alebo o neplatnosti dohody o urovaní, žalobu žalobcu o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky a o určenie neplatnosti dohody o urovaní zamietol.

II.

4. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 15. decembra 2020 sp. zn. 14Co/38/2020 (ďalej len „rozhodnutie odvolacieho súdu“), ktorým rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci, rozhodnutie o veci náležite odôvodnil a toto má náležitosti podľa § 202 CSP.

6. Právny záver súdu prvej inštancie považoval za vecne správny a stotožnil sa s ním. Doplnil (§ 387 ods. 2 CSP), že žaloba o určenie neplatnosti dohody a zmluvy je nepochybne žalobou o určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d) CSP. Nová právna úprava CSP výslovne pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti len za predpokladu, ak uvedené vyplýva z právneho predpisu. Vzhľadom na skutočnosť, že možnosť žalobou domáhať sa určenia neplatnosti konkrétneho právneho úkonu - dohody o urovaní nevyplyva z osobitného predpisu, bol záver súdu prvej inštancie v tejto otázke vecne správny. Odvolací súd poukázal na § 40 ods. 1 písm. a) a na § 41 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní a konštatoval, že žalobca mal iné právom aprobované inštitúty vyplývajúce z právneho poriadku, ktorými mal možnosť zvrátiť účinky rozhodcovského rozsudku, pričom tieto de facto účinne nevyužil (podanú žalobu na zrušenie rozhodcovského rozsudku zobral späť). Uvedenú zákonom upravenú a lehotou limitovanú možnosť opätovného preskúmania, či už rozhodcovského rozsudku, alebo rozhodcovskej doložky, na základe ktorej bolo rozhodcovské konanie vedené, nemožno následne obchádzať využívajúc žalobu v civilnom konaní o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, preto považoval v tejto otázke záver súdu prvej inštancie za vecne správny.

7. K odvolacej námietke, že súd prvej inštancie sa v odvolaní napadnutom rozsudku nezaoberal všetkými vyjadreniami a podaniami žalobcu vo veci odvolací súd uviedol, že posúdenie žaloby v zmysle § 137 CSP predstavuje prioritnú činnosť súdu, realizovanú spravidla už pri predbežnom právnom posúdení prípustnosti (a následne dôvodnosti) podanej žaloby a pokiaľ konajúci súd dospel k záveru o neprípustnosti žaloby v zmysle § 137 písm. c) CSP z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu a

v zmysle § 137 písm. d) CSP z dôvodu, že určenie právnej skutočnosti nevyplýva z osobitného predpisu, uvedený záver bol bez ďalšieho dôvodom pre zamietnutie žaloby a nebolo potrebné posudzovať dôvodnosť podanej žaloby. Výkonať a následne vyhodnocovať dokazovanie by bolo nadbytočné a nehospodárne, preto odvolací súd uvedenú odvoláciu námietku vyhodnotil ako nedôvodnú. Odvolací súd odvolateľovi prisvedčil, že činnosť súdu prvej inštancie a spôsob vedenia konania vykonaním pojednávania a dokazovaním k veci samej bol do určitej miery zmätočný, keďže na samotné posúdenie žalovanej dohody o urovnaní, jej obsahu a v tomto smere vykonané dokazovanie nebolo dôvod vzhľadom na záver o procesnej neprípustnosti podanej žaloby, avšak ani uvedená skutočnosť nebola spôsobilá zvrátiť správnosť záveru súdu prvej inštancie o nutnosti žalobu zamietnuť.

8. Námietku žalobcu ohľadom procesného postupu súdu prvej inštancie v konaní pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej a správnosti uznesenia o nepripustení zmeny žaloby, vyhláseného na pojednávaní dňa 5. novembra 2019 a absenciu odôvodnenia takéhoto rozhodnutia odvolací súd vyhodnotil ako čiastočne dôvodnú odvoláciu námietku, nakoľko súd prvej inštancie o návrhu na pripustenie zmeny žaloby rozhodol uznesením vyhláseným na pojednávaní, kde však bola vyhlásená len výroková časť predmetného uznesenia, ktorým bol návrh na pripustenie zmeny žaloby zamietnutý, avšak prítomným stranám sporu nebolo dané žiadne odôvodnenie takéhoto rozhodnutia, a to ani priamo a ani v rozsudku o veci samej. Absencia odôvodnenia uznesenia, ktorým súd nepripustil zmenu návrhu, však podľa odvolacieho súdu nebola takou vadou a dôvodom zakladajúcim nutnosť zrušenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej. Žalobca, od začiatku konania pred súdom zastúpený advokátom, podal žalobu o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy a dohody o urovnaní v mesiaci apríl 2017. Návrhom na pripustenie zmeny žaloby v mesiaci október 2019 žalobca celkom zmenil charakter pôvodne podanej žaloby, a to po viac ako dvoch rokoch vedenia súdneho konania, preto bol pre odvolací súd akceptovateľný postup súdu prvej inštancie a rozhodnutie podľa § 143 ods. 1 CSP.

9. Odvolací súd poukázal na to, že proti uzneseniu o pripustení alebo nepripustení zmeny žaloby však v zmysle § 357 CSP odvolanie nie je prípustné, a preto nemohol posudzovať vecnú správnosť uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým zmenu žaloby nepripustil. Posudzujúc však žalobcom uplatnený odvolací dôvod cez prizmu § 365 ods. 2 CSP, nedostatok odôvodnenia uznesenia súdu o nepripustení zmeny žaloby podľa neho nepredstavoval vadu v zmysle § 365 ods. 1 CSP, nakoľko absencia náležitého odôvodnenia uznesenia nemala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Súd prvej inštancie správne následne pokračoval v konaní na základe pôvodnej žaloby (§ 143 ods. 3 CSP). Odvolací súd tak s poukazom na vyššie uvedené dôvody rozsudok súdu prvej inštancie v jeho prvom výroku potvrdil ako vecne správny a potvrdil ho i v jeho závislom výroku II. o trovách prvoinštančného konania.

III.

10. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

11. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ videl najmä v pochybeniach súdu prvej inštancie, ktorý

- nepripustil zmenu žaloby, napriek tomu, že boli splnené zákonné predpoklady na jej pripustenie, čo nenapravil ani odvolací súd, ktorý uznesenie o nepripustení zmeny žaloby ani vecne neskúmal
- sa nevysporiadal s podstatnými argumentmi žalobcu, riadne rozsudok neodôvodnil, keď ani dovolací súd sa náležite nevysporiadal so súvisiacimi odvolacími argumentami žalobcu a vykonaným dokazovaním,

v dôsledku čoho považoval žalobca rozsudok odvolacieho súdu za svojvoľný a nepreskúmateľný.

12. Dovolateľ nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že prípustnosť žaloby o určenie právnej skutočnosti musí vyplývať jedine z hmotného práva, nakoľko opačný záver vyplýva aj z odbornej literatúry. Uviedol, že súd prvej inštancie mal žalobu prejednať, keďže z § 139 písm. d) CSP nevyplýva, že pri žalobe o určenie právnej skutočnosti by jej prípustnosť mala vyplývať z osobitného predpisu, ktorým môže byť iba hmotno-právny predpis, preto ním mohol byť aj zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych

poplatkoch a Sadzobník súdnych poplatkov tvoriaci jeho prílohu, z položky č. 3 písm. c) ktorej žalobca vyvodil prípustnosť podania žaloby o určenie neplatnosti zmluvy a dohody, a to aj s ohľadom na historicky silne zakorenenú možnosť takejto žaloby. Rovnako nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu o obsolétosti Sadzobníka súdnych poplatkov vo vzťahu k súdnemu poplatku zo žaloby o neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (položka 3 c), keďže tento súdny poplatok veľmi aktívne vyruboval súd prvej inštancie aj v danej veci, a to nielen po podaní žaloby, ale aj po rozsudku z 5. novembra 2019, a to napriek jeho konštatácii o neprípustnosti takejto žaloby.

13. S poukazom na uznesenie najvyššieho súdu z 18. júna 2015 sp. zn. 6Cdo/389/2014 dovolateľ zdôraznil potrebu presného označenia právnickej osoby v súdnom konaní a v samotných súdnych rozhodnutiach. Žalobca nemal vo vzťahu k žalovanému možnosť zvrátiť účinky rozhodcovského rozsudku VK 72/2014, nakoľko z uvedeného rozhodcovského rozsudku nevyplýva, že by v predmetnom rozhodcovskom konaní bol žalovaný (t. j. SVB B. Nemcovej I.) procesnou stranou, keďže žalobcovou protistranou bol subjekt s názvom „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“, ktorý sa tak sám v rozhodcovskom konaní označoval a v celom konaní ho tak označoval aj rozhodcovský súd. V uznesení z 31. júla 2019 odvolací súd uznal, že z rozhodcovského rozsudku VK 72/2014 nevyplýva, že by žalovaný bol procesnou stranou uvedeného rozhodcovského konania. V rozsudku z 15. decembra 2020 už odvolací súd protichodne naznačil, že žalobca mal mať možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku proti žalovanému. Zároveň odvolací súd konštatoval, že žalobca žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku aj podal a následne ju vzal späť. Odvolací súd už nerozlišuje, že rozhodcovský rozsudok VK 72/2014 bol vydaný v prospech subjektu s názvom „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“ a proti tomuto subjektu bola pôvodne podaná žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku a na rozdiel od toho v tomto konaní vystupuje na strane žalovaného subjekt s názvom „SVB B. Nemcovej I.“. Subjekt s názvom „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“ neexistuje a ani neexistoval, a teda si ani nemohol z rozhodcovského rozsudku VK 72/2014 robiť akékoľvek nároky - aj z tohto dôvodu nemala žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku proti nemu zmysel. Pred Okresným súdom Zvolen je však vedené exekučné konanie na základe rozhodcovského rozsudku VK 72/2014, pričom po návrhu žalobcu (v exekučnom konaní je v postavení povinného) na zastavenie exekúcie Okresný súd Zvolen bez akejkoľvek aktivity oprávneného zmenil názov oprávneného zo „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“ na „SVB B. Nemcovej I“, a to aj za situácie, keď bol exekučný titul (rozhodcovský rozsudok VK 72/2014) vydaný v prospech subjektu s názvom „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“. Keď rozhodcovský súd vydal rozhodcovský rozsudok VK 72/2014 v prospech subjektu s názvom „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“, tak plne vyhovel žalobe tohto subjektu. Subjekt, ktorý v rozhodcovskom konaní vystupoval v procesnom postavení žalobcu nesie zodpovednosť za svoje tam prejavované procesné úkony, a to aj v prípade, ak po právoplatnom skončení rozhodcovského konania tvrdí, že jej procesné úkony boli postihnuté vadou. Rozhodcovský rozsudok VK 72/2014 je formálne bezchybný - teda v tom zmysle, že bol vydaný plne v súlade so žalobou podanou na rozhodcovský súd.

14. Vo vzťahu k neplatnosti dotknutej dohody o urovnaní dovolateľ poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 243/07, v ktorom o. i. poukázal na všeobecne platný princíp, podľa ktorého ak sú v zmluve použité formulácie a pojmy, ktoré možno vykladať rozdielne, javí sa byť spravodlivým vykladať ich v neprospech toho, kto ich do zmluvy uložil, namietajúc zmätočnosť a neurčitosť dohody, ktorá pri nejasnostiach mala byť vykladaná v jeho prospech a na ťarchu žalovaného, ktorý ju pripravil.

15. V súvislosti s uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP označil dovolateľ za právnu otázku, ktorá nebola riešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu: „Či odvolací súd pri rozhodovaní o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej podľa § 365 ods. 2 CSP môže preskúmať vecnú správnosť právoplatného uznesenia o nepripustení zmeny žaloby, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, a to aj za situácie, keď podľa § 357 CSP nie je proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby prípustné odvolanie?“ Podľa žalobcu odvolací súd vyššie uvedenú právnu otázku nesprávne právne posúdil, keď skonštatoval, že nemohol posudzovať vecnú správnosť uznesenia o nepripustení zmeny žaloby. Dovolateľ tvrdil, že odvolací súd v rámci rozhodovania o odvolaní proti

rozhodnutiu vo veci samej podľa § 365 ods. 2 CSP mohol a mal posudzovať vecnú správnosť uznesenia o nepripustení zmeny žaloby, nakoľko uvedené ustanovenie sa zreteľne týka právoplatných uznesení, teda predovšetkým tých, proti ktorým odvolanie prípustné nie je. Pri odvolacom dôvode podľa § 365 ods. 2 CSP podliehajú prieskumu odvolacieho súdu všetky uznesenia, ktoré majú vadu uvedenú v ustanovení § 365 ods. 1 CSP, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Je nepochybné, že ak nie sú splnené procesné podmienky pre nepripustenie zmeny žaloby (§ 143 CSP) a súd napriek tomu zmenu žaloby nepripustí, tak táto vada má vplyv aj na rozhodnutie vo veci samej. Dovolateľ zároveň poukázal na rozhodnutia ústavného súdu z 24. októbra 2019 sp. zn. IV. ÚS 82/2019 a zo 17. decembra 2019 sp. zn. IV. ÚS 181/2019.

16. Z vyššie uvedených dôvodov dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, rozsudok prvoinštančného súdu, uznesenie prvoinštančného súdu o nepripustení zmeny žaloby z 5. novembra 2019 sp. zn. 17C/25/2018 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

17. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť.

IV.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu vyhovieť nemožno.

Relevantná právna úprava:

Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

Podľa § 35 veta prvá zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej aj „ZRK“) doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu.

V zmysle § 40 ods. 1 ZRK tuzemský rozhodcovský rozsudok môže byť zrušený príslušným súdom len na základe žaloby účastníka rozhodcovského konania podanej proti druhému účastníkovi rozhodcovského konania.

Podľa § 41 ods. 1 ZRK žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 60 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Podľa § 35 ods. 1 ZRK doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu.

Podľa § 139 CSP žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu.

Podľa § 143 ods. 1 CSP súd nepripustí zmenu žaloby, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe.

19. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

20. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

21. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

22. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťela tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolaťela, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

24. Pojemovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

25. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

26. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď

na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

27. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

28. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnemu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou.

29. Žalobca prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f) CSP, keď za porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým mu malo byť znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva, videl v absencii, resp. nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia o nepripustení zmeny žaloby bez vysporiadania sa s odvolacími argumentmi, najmä o splnení predpokladov pripustenia takej zmeny podľa § 143 ods. 1 CSP, resp. presného označenia a stotožnenia strán sporu a rozhodcovského konania.

30. Žalobca sa žalobou domáhal určenia neplatnosti rozhodcovskej doložky v dohode ako aj samotnej dohody o urovnaní z 28.04.2014 medzi žalobcom a spoločenstvom vlastníkov, označeným v dohode ako „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I, so sídlom B. Nemcovej 658/13, Sliač, IČO: 42 194 504“, keď takto označený subjekt podľa jeho tvrdenia neexistuje. Spor vyplývajúci z dohody, t. j. o zaplatenie sumy 8.680 eur bol predmetom rozhodcovského konania ukončeného rozhodcovským rozsudkom sp. zn. VK 72/2014 z 11.03.2015, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť Spoločenstvu vlastníkov bytov B. Nemcovej I sumu 8.680 eur s príslušenstvom. V uvedenom rozhodcovskom konaní sa rozhodcovský súd zaoberal otázkou ne/platnosti dohody o urovnaní, uzavretej podľa § 585 OZ. Otázkou totožnosti žalovaného so subjektom označeným ako Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I sa súd prvej inštancie vysporiadal a odôvodnil svoj záver (viď bod 2. tohto rozsudku) dostatočne a zrozumiteľne; jeho záver považoval odvolací súd z a správny. Posudzujúc rozsudok súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu ako celku preto dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie v tejto časti nie je dôvodné.

31. V danom prípade podľa názoru nižších súdov bola pre rozhodnutie vo veci podstatná otázka prípustnosti žaloby. Záver o jej neprípustnosti odôvodnili dostatočne a zrozumiteľne. Odvolací súd s poukazom na § 40 ods. 1 písm. a) a na § 41 zákona ZRK dôvodil, že žalobca mal iné právom aprobované inštitúty vyplývajúce z právneho poriadku, ktorými mal možnosť zvrátiť účinky rozhodcovského rozsudku, pričom túto de facto účinne nevyužil, lebo skôr a včas podanú žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku zoberal späť, pričom uvedenú zákonom upravenú a lehotou limitovanú možnosť preskúmania, či už rozhodcovského rozsudku alebo rozhodcovskej doložky, na základe ktorej bolo rozhodcovské konanie vedené, nemožno následne obchádzať využívajúc (opakovane) žalobu v civilnom konaní o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy.

Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrozumiteľné, že po späťvzatí pôvodnej žaloby o zrušenie rozhodcovskej zmluvy a uplynutí lehoty uvedenej v § 41 ods. 1 ZRK už zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva prípustnosť opakovanej žaloby o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy/doložky. Dovolacie námietky, špecifikované v časti IV. a V. dovolania sú iba nesúhlasom, polemikou s odôvodnením rozhodnutia súdu, čo nezakladá dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd poznamenáva, že v rozhodcovskom konaní žalobca mohol uplatniť námietku neplatnosti dohody o urovnaní ako aj dôvody takej neplatnosti (čo v skutočnosti aj urobil).

32. Vadu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal aj z dôvodu svojho nesúhlasu so záverom odvolacieho súdu, že prípustnosť žaloby o určenie právnej skutočnosti musí vyplývať jedine z hmotného práva (prijatého v kontexte argumentácie odvolacieho súdu, uvedenej v bode 30. tohto rozsudku), keď podľa jeho názoru súd prvej inštancie mal žalobu prejednať, lebo z § 139 písm. d) CSP nevyplýva, že pri žalobe o určenie právnej skutočnosti by jej prípustnosť mala vyplývať z osobitného predpisu, ktorým môže byť iba hmotno-právny predpis, a preto ním podľa dovolateľa mohol byť aj zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a Sadzobník súdnych poplatkov tvoriaci jeho prílohu, z položky č. 3 písm. c) ktorého vyvodil prípustnosť podania žaloby o určenie neplatnosti zmluvy a dohody a nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu o obsolétosti Sadzobníka súdnych poplatkov vo vzťahu k súdnemu poplatku zo žaloby o neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (položka 3c). V tejto časti je záver odvolacieho súdu taktiež dostatočne a zrozumiteľne odôvodnený. Nesúhlas s takým odôvodnením a polemika s ním v zmysle vyššie uvedeného taktiež nezakladá opodstatnenosť dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP; rozporované právne posúdenie tejto otázky nemožno podradiť pod dovolací dôvod upravený v § 420 písm. f) CSP.

33. Dovolaciu námietku podľa § 420 písm. f) CSP čo do nedostatočného odôvodnenia dovolateľ uplatnil aj z dôvodu odklonu odvolacieho súdu od právneho názoru toho istého (krajského) súdu v uznesení sp. zn. 14Co/40/2019 vo vzťahu k otázke totožnosti subjektov v súdnom konaní a rozhodcovskom konaní. Súd prvej inštancie sa však s touto otázkou vysporiadal a svoj záver dostatočne odôvodnil v bode 14. rozsudku, v ktorom skonštatoval:... v Registri spoločenstiev vlastníkov bytov a nebytových priestorov je evidovaný ako „SVB B. Nemcovej I“, pričom v uvedenej dohode je označený ako „Spoločenstvo vlastníkov bytov B. Nemcovej I“. Zhodne na oboch uvedených listinách sú uvedené identifikačné čísla ako aj adresy. Súd mal za to, že takto špecifikovaná strana dohody je bez pochybností určiteľná, preto mal za to, že strana Dohody o urovnaní je označená riadne a je totožná so žalovaným v predmetnom konaní. Odvolací súd tento právny názor považoval za správny. Dovolací súd toto odôvodnenie v tejto časti považoval za dostatočné a zrozumiteľné, preto túto námietku o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutí a ich nepreskúmateľnosti z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nepovažoval za opodstatnenú. Nejde pritom o námietku odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď taký dovolací dôvod dovolateľ ani neuplatnil.

34. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu a tým ich nepreskúmateľnosti dovolateľ namietal aj vo vzťahu k absencii odôvodnenia, prečo súd prvej inštancie nepripustil zmenu žaloby. Odvolací súd túto odvolaciu námietku vyhodnotil tak, že „rozhodnutie o pripustení zmeny žaloby je plne na uvážení a rozhodnutí konajúceho súdu, ktorý je pri svojom rozhodovaní limitovaný ustanovením § 143 ods. 1, 2 CSP. V súdnej veci žalobca, od začiatku pred súdom zastúpený právnym zástupcom z radu advokátov, podal žalobu o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy a neplatnosti dohody o urovnaní, a to v mesiaci apríl 2017. Právna úprava civilného procesu, Civilný sporový poriadok, ktorý v ustanovení § 137 stanovuje pozitívnoprávne členenie civilných žalôb a ich prípustnosť, platí od 17.07.2015 s účinnosťou od 01.07.2016. Návrhom na pripustenie zmeny žaloby v mesiaci október 2019 žalobca celkom zmenil charakter pôvodne podanej žaloby, a to po vyše dvoch rokoch vedenia súdneho konania, preto bol pre odvolací súd akceptovateľný postup súdu prvej inštancie a rozhodnutie podľa ustanovenia § 143 ods. 1 CSP, keď súd prvej inštancie návrhu na pripustenie zmeny žaloby nevyhovel, tento zamietol. ... Posudzujúc žalobcom uplatnený odvolací dôvod cez prizmu ustanovenia § 365 ods. 2 CSP nedostatok odôvodnenia uznesenia súdu o nepripustení zmeny žaloby nepredstavuje vadu v zmysle § 365 ods. 1 CSP, nakoľko absencia náležitého odôvodnenia nemala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.“

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia *expressis verbis* neuviedol, prečo výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. Z odôvodnenia jeho rozsudku však vyplýva, že vychádzal predovšetkým zo zásady hospodárnosti konania, v ktorej úvahe možno vzhliadnuť aj záver, že výsledky doterajšieho konania by bez ďalšieho nemohli byť podkladom pre rozhodnutie o zmenenej žalobe. V intenciách ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolací súd dospel k záveru, že tento procesný postup súdu nebol nesprávny v takej miere, že by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

Dovolací súd poznamenáva, že právoplatným rozsudkom rozhodcovského súdu, ktorý má účinky ako právoplatný rozsudok súdu (§ 35 ods. 1 ZRK), a proti ktorému už nie je opakovane prípustná žaloba podľa § 40 ods. 1 a § 41 ZRK, bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť spoločenstvu vlastníkov bytov ako strane sporu 8.680 eur s príslušenstvom ako povinnosť vyplývajúca z Dohody o urovnaní a uplatňovanou zmenou žaloby sa žalobca domáhal, aby súd určil, že táto povinnosť z Dohody o urovnaní nevznikla.

35. Námitka, že v samotnom konaní pred nižšími súdmi bol žalobca zastúpený iným advokátom ako v dovolacom konaní, nie je vo vzťahu k návrhu na zmenu žaloby po uplynutí dvoch rokov konania významná, keďže v celom konaní mal dovolateľ zástupcu z radov advokátov, z ktorých každý mu mohol a mal poskytnúť riadne zastúpenie a uplatnenie jeho nárokov.

36. Ako nedôvodnú z hľadiska § 420 písm. f) CSP dovolací súd vyhodnotil aj námitku, že odvolací súd s a nevysporiadal s podstatnými argumentmi žalobcu, a vykonaným dokazovaním. Odvolací súd vzhľadom na neprípustnosť podanej žaloby poukázal na nadbytočnosť dokazovania a tým aj posudzovania zmluvy súdom prvej inštancie. Aj v tejto časti je rozhodnutie odvolacieho súdu odôvodnené dostatočne a zrozumiteľne. Nesúhlas dovolateľa s ním nezakladá dôvodnosť dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP.

37. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

38. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

39. Za právnu otázku dosiaľ dovolacím súdom neriešenú dovolateľ vymedzil otázku: „Či odvolací súd pri rozhodovaní o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej podľa § 365 ods. 2 CSP môže preskúmať vecnú správnosť právoplatného uznesenia o neprípustení zmeny žaloby, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, a to aj za situácie, keď podľa § 357 CSP nie je proti uzneseniu súdu prvej inštancie o neprípustení zmeny žaloby prípustné odvolanie?“

40. Zmenou žaloby sa uplatňuje dispozičná zásada civilného procesu, keď žalobca sám určuje, akého nároku sa na podklade tvrdeného skutkového stavu žalobou domáha. Hoci z ustanovení § 355 ods. 2 CSP v spojení s § 357 CSP a *contrario* vyplýva neprípustnosť odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie o (ne)prípustení zmeny žaloby, ustanovenie § 365 ods. 2 CSP všetky vady obsiahnuté v § 365 ods. 1 písm. a) až h) CSP vzťahuje aj na právoplatné uznesenia súdu prvej inštancie, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutia vo veci samej. Za predpokladu, že taká vada je daná a zároveň je daný aj jej vplyv na rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej, dovolací súd postupom podľa § 389 CSP zruší predmetné uznesenie, ako aj rozhodnutie vo veci samej.

41. Odvolací dôvod obsiahnutý v § 365 ods. 1 písm. b) CSP je v zásade totožný s dovolacím dôvodom obsiahnutým v § 420 písm. f) CSP. Z uvedeného dôvodu je pod nesprávnym procesným postupom súdu v zmysle oboch ustanovení Civilného sporového poriadku potrebné rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných ustanovení, ktorý sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod.

42. Príkladom procesného uznesenia trpiaceho vadou, ktorá následne môže ovplyvniť meritórne rozhodnutie, je procesné uznesenie o (ne)pripustení zmeny žaloby, ktoré predchádzalo vydaniu právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Bez ohľadu na to, že proti právoplatnému uzneseniu o (ne)pripustení zmeny žaloby, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej nie je prípustné odvolanie, odvolací súd musí preskúmať vecnú správnosť takeého uznesenia z hľadiska, či netrpí niektorou z väd uvedených v ustanovení § 365 ods. 1 CSP.

43. Odvolací súd v bode 19. odôvodnenia jeho rozsudku síce uviedol, že „proti uzneseniu o pripustení alebo nepripustení zmeny žaloby však v zmysle ustanovenia § 357 CSP odvolanie nie je prípustné, preto odvolací súd nemohol posudzovať vecnú správnosť uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým zmenu žaloby nepripustil“, súčasne však dôvodil, že „Posudzujúc žalobcom uplatnený odvolací dôvod cez prizmu ustanovenia § 365 ods. 2 CSP, nedostatok odôvodnenia uznesenia súdu o nepripustení zmeny žaloby nepredstavuje vadu v zmysle ustanovenia § 365 ods. 1 písm. b) CSP, nakoľko absencia náležitého odôvodnenia uznesenia nemala vplyv na rozhodnutí vo veci samej.“

44. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd si právnu otázku povinnosti preskúmania aj právoplatného uznesenia o nepripustení zmeny žaloby vyriešil kladne, teda spôsobom, ktorého sa domáhal dovolateľ vymedzenou právnou otázkou. Súčasne z vyššie uvedeného vyplýva, že odvolanie žalobcu v intenciách ustanovenia § 365 ods. 2 v spojení s § 365 ods. 1 písm. b) CSP preskúmal, a dospel k záveru, že namietaná vada - absencia odôvodnenia uznesenia o nepripustení zmeny žaloby, nemala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

45. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcu nepovažoval za dôvodné ani z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolanie žalobcu preto zamietol podľa § 448 CSP.

46. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. O výške tejto náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.